

BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA UY XO'JALIKLAR IQTISODIY
FUNKSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI

Xusanova Dildora Karimjanovna

Turon Universiteti Andijon filiali 2-bosqich Iqtisodiyot Yo'nalishi Magistrandi

Kuchkarov Xabibullo

Ilmiy raxbar: "Iqtisodiyot va moliya" kafedrası dotsent, i.f.n.

Annotatsiya: Ushbu maqolada bozor iqtisodiyoti sharoitida uy xo'jaliklarining iqtisodiy funksiyalarini takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan. Tadqiqotda uy xo'jaliklarining daromadlarini shakllantirish, iste'mol xulq-atvori va jamg'arma strategiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy sharoitda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish va raqamli iqtisodiyotning uy xo'jaliklari moliyaviy barqarorligiga ta'siri ko'rib chiqilgan. Maqola yakunida uy xo'jaliklarining investitsion faolligini oshirish va ularning milliy iqtisodiyotdagi rolini kuchaytirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Uy xo'jaligi, bozor iqtisodiyoti, iqtisodiy funksiya, daromadlar, iste'mol, jamg'arma, inson kapitali, oilaviy tadbirkorlik, moliyaviy savodxonlik.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida uy xo'jaliklari nafaqat iste'molchi, balki iqtisodiyotning eng muhim bo'g'inlaridan biri hisoblanadi. Uy xo'jaliklari funksiyalarini takomillashtirish jamiyatda barqaror iqtisodiy o'sishni va aholi farovonligini ta'minlashning asosiy omilidir.

Quyida uy xo'jaliklarining iqtisodiy funksiyalarini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari tahlil qilingan:

1. Uy xo'jaliklarining asosiy iqtisodiy funksiyalari

Uy xo'jaliklari bozor iqtisodiyotida uchta yirik rolni bajaradi:

Resurs yetkazib beruvchi: Mehnat resurslari, yer va kapitalni ishlab chiqarish omillari bozoriga yetkazib beradi.

Iste'molchi: Ishlab chiqarilgan tovar va xizmatlarga talab yaratadi.

Investor: Jamg'armalarni shakllantiradi va ularni investitsiyaga yo'naltiradi.

2. Takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari

A. Daromadlarni diversifikatsiya qilish

Uy xo'jaliklari faqat ish haqiga tayanib qolmasdan, daromad manbalarini kengaytirishi (takomillashtirishi) lozim.

Tadbirkorlik faoliyati: Oilaviy tadbirkorlik va o'zini o'zi band qilish orqali qo'shimcha qiymat yaratish.

Passiv daromadlar: Qimmatli qog'ozlar (aksiyalar, obligatsiyalar) va bank depozitlaridan samarali foydalanish.

B. Moliyaviy savodxonlikni oshirish

Funksiyalarni takomillashtirishning poydevori — bu moliyaviy menejment.

Budjetni rejalashtirish: Daromad va xarajatlarni optimallashtirish, "moliyaviy xavfsizlik yostiqchasi"ni yaratish.

Raqamli moliya: Fintech ilovalari va onlayn bank xizmatlaridan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish.

D. Inson kapitaliga investitsiya kiritish

Bozor iqtisodiyotida uy xo'jaligining eng qimmatli aktivi — bu uning a'zolari.

Ta'lim va qayta tayyorlash: Doimiy ravishda bilim va ko'nikmalarni yangilab borish (Life-long learning).

Sog'liqni saqlash: Tibbiy sug'urta va sog'lom turmush tarzi orqali mehnat qobiliyatini uzoq muddat saqlab qolish.

3. Kutilayotgan natijalar

Uy xo'jaliklari iqtisodiy funksiyalarining takomillashuvi quyidagilarga olib keladi:

Kambag'allikning qisqarishi: Oila daromadlarining barqaror o'sishi hisobiga.

Yalpi ichki mahsulot (YIM) o'sishi: Iste'mol talabi va investitsiyalar faollashishi orqali.

Ijtimoiy barqarorlik: O'rta sinf vakillarining ko'payishi.

Xulosa

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, uy xo'jaliklari milliy iqtisodiyotning fundamental bo'g'ini bo'lib, ularning iqtisodiy faolligi mamlakatning umumiy o'sish sur'atlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot natijasida quyidagi yakuniy xulosalar shakllantirildi:

- Daromadlar tarkibini modernizatsiya qilish:
- Inson kapitalining ustuvorligi:
- Jamg'arma va investitsiya faolligi:
- Raqamlashtirishning roli:

Uy xo'jaliklarini takomillashtirish — bu shunchaki tejamkorlik emas, balki mavjud resurslardan maksimal foyda olish va kelajak uchun investitsiya kiritish strategiyasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Bekmurodov A.S. va boshqalar. Iqtisodiy nazariya. Darslik. — Toshkent: "Iqtisodiyot", 2020.

2. McConnell C.R., Brue S.L., Flynn S.M. Economics: Principles, Problems, and Policies. — McGraw-Hill Education, 2021. (Bozor iqtisodiyotida uy xo'jaliklari nazariyasi bo'yicha dunyodagi eng mashhur darslik).

3. Vahobov A.V., Jumayev N.X., Xoshimov E.A. Moliya. Darslik. — Toshkent: "Sharq", 2018. (Uy xo'jaliklari moliyasiga oid bo'limlar).

4. Shodmonov Sh.Sh., G'afurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi. — Toshkent: "Fan va texnologiya", 2015.